

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Иван Гатев Марков,

член на научното жури, съгласно заповед № 01-265/12.11.2021 г. на Директора на НИГГГ при БАН по конкурс за академична длъжност „доцент“ в НИГГГ при БАН, в Област на висшето образование - 4. Природни науки, математика и информатика, Професионално направление - 4.4. Науки за земята, Научна специалност - Икономическа и социална география, за нуждите на департамент География обявен в ДВ бр. 86 от 15.10.2021 г., с кандидат:

гл. ас. д-р АЛЕКСАНДРА ЛЮБЕНОВА РАВНАЧКА

По обявения от НИГГГ на БАН конкурс за доцент в област на висшето образование - 4. Природни науки, математика и информатика, професионално направление - 4.4. Науки за земята, научна специалност - Икономическа и социална география, обявен в ДВ бр. 86 от 15.10.2021 г., документи за участие са подадени от един кандидат – гл. ас. д-р Александра Любенова Равначка - бакалавър и магистър Икономическа география; Доктор по Икономическа и социална география, Професионално направление 4.4. Науки за Земята. Завършила специалност география при ГГФ на СУ „Св. Климент Охридски, магистър. Преминава през редица курсове на обучение в Център за Обучение – БАН: Въведение в безплатните и свободни географски информационни системи. Въведение в Quantum GIS; Приложение на статистическите методи в географските изследвания - Въведение в ГИС и работа с Arc GIS.

През периода 2003-2006 г. работи в Географски институт, секция „Икономическа и социална география“ - научен сътрудник III степен. От 16.06.2003 г. до 19.10.2017 г. е служител на академична длъжност „асистент“, от 20.10.2017 г., гл. асистент“ – продължава.

През 2017 г. получава ОНС „доктор“ по Икономическа и социална география. Тема на дисертационен труд: „Търсене и предлагане на работна сила в Благоевградска област (2001-2011)“. Ползва английски и френски език.

За участие в конкурса гл. ас д-р Александра Равначка е представила 22 публикации, които не повтарят представените за придобиване на образователната и

научна степен „доктор“. Представена е монография/ хабилитационен труд. От представените публикации осем са самостоятелни и 14 в съавторство. Две научни статии Г 7.1 и Г 7.2. са публикувани в издания, които са реферирани и индексирани в световно известни бази данни с научна информация.

Общи критерии за допустимост

Критериите за допустимост съгласно чл. 24 от Закона за развитието на АС в република България и Чл.53 от правилника за прилагане на ЗРАСРБ, Чл. 11 от правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в БАН и Чл. 52 от Правилника за приложение на ЗРАСРБ в НИГГГ при БАН включват:.....

2.1. Кандидатите да са придобили ОНС „доктор“

Кандидатът допуснат за участие в конкурса притежава ОНС „доктор“ в ПН 4.4 Науки за земята, Научна специалност Икономическа и социална география. Защитен докторат на Тема: „Търсене и предлагане на работна сила в Благоевградска област (2001-2011) „Диплома за ОНС „доктор“, № 000864 от 05.04.2017 г.

2.2. Не по-малко от две години кандидатите да са заемали академичната длъжност „асистент“, или да са били преподаватели, включително хонорувани и в друго висше училище или научна организация.

Гл. ас д-р Александра Любенова Равначка е представила справка от НИГГГ на БАН, департамент по География, че е служител на академична длъжност „асистент“ от 16.06. 2003 г. до 19.10.2017 г. и „гл. асистент“ от 20.10. 2017 г. в настоящия момент.

2.3. Кандидатите да са публикували монографичен труд или равностойни публикации (не по малко от 10) в издания, които са реферирани и индексирани в световно известни бази данни с научна информация които не повтарят представените за придобивани за ОНС „доктор“.

Гл. ас д-р Александра Равначка е представила монографичен труд: **Равначка, Ал. Демографска ситуация и пазар на труда в Благоевградска и Кюстендилска област. Национално издавателство за образование и наука „Аз-буки“ към МОН, 2021, 216 с., ISBN 978-619-7065-80-0.**

3. Съответствие със задължителните минимални национални изискванията по чл. 26, ал. 2 и 3, съответно по чл. 26, ал. 5 от ЗРАСРБ за заемане на академичната дейност „доцент“.

За заемане на академичната длъжност „доцент“, спрямо кандидата се прилагат завишени изисквания (в сравнение с минималните национални изисквания), въведени с Чл. 2, т. 4.3. от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в БАН и Приложение № 1 към него.

За участие в конкурса кандидатът е предоставил подписан списък на публикациите и копия от тях, списък на цитиранията с подпис на кандидата, както и справка за изпълнение на минималните изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“, съобразно нормативните документи. Анализът на посочените документи установи следното:

Съгласно приложената справка от кандидата за съответствие с минималните изисквания се установява тяхното изпълнение по показателите от група А и група В. Кандидатът притежава ОНС „доктор“ (**група А**), за което му се присъждат **50 точки**. В група **В** кандидата представя монографичен труд – **Равначка, Ал. Демографска ситуация и пазар на труда в Благоевградска и Кюстендилска област. Национално издателство за образование и наука „Аз-буки“ към МОН, 2021, 216 с., ISBN 978-619-7065-80-0**. На кандидата се присъждат **100 точки**.

По показателя **Г т.7** д-р Александра Равначка е представила 21 публикации. Две от тях **Г 7.1, 7.2.** са публикувани в издания, които са реферирани и индексирани в световно известни бази данни с научна информация, **Г 7.1.** Koulov, B., E. Ivanova, B. Borisova, A. Assenov, **A. Ravnachka.** GIS-based Valuation of Ecosystem Services in Mountain Regions: A Case Study of the Karlovo Municipality in Bulgaria. One Ecosystem, 2, Pensoft, 2017, ISSN 2367-8194 (online), DOI:10.3897/oneeco.2.e14062 – Scopus.

Г.7.2 Nedkov, S., K.Naydenov, **A. Ravnachka,** M. Ivanov. The new vision towards smart geography in south eastern Europe. European Journal of Geography, 10, 2, 2019, pp. 6-11, ISSN: 1792-1341. Двете публикации са в съавторство и на английски език. Кандидатът получава **18 точки**.

По **т.8.** Научна публикация в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове - включени **17 публикации** от които 13 научни статии и 4 научни доклада. В седем тя е единствен автор и десет в съавторство. Шест от публикациите са на английски език.

По т. 9 публикувана глава от колективна монография са представени **две публикации в съавторство на английски език**.

По показател Г на кандидата получава **241,84 т.**

В група Д.10. - Цитирания или рецензии в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация или в монографии и колективни томове - Кандидатът представя **четири** цитирани публикации в база данни на SCOPUS от които първата има **една цитираща публикация** в база данни на SCOPUS и WeS, **втората две, третата една и четвъртата една**.

В група Д.11. Цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране кандидата е представил **три публикации** от които първата 11.1. има две цитирания, втората 11.2. едно цитиране и 11.3. едно цитирания.

В група Д.12. Цитирания или рецензии в нереферирани списания с научно рецензиране кандидата е представил **осем публикации** от които първата 12.1. има едно цитиране, втората 12.2. две цитирания, 12.3. две цитирания, 12.4. едно цитиране, 12.5. едно цитиране, 12.6. две цитирания, 12.7. пет цитирания, 12.8. три цитирания.

Общия брой точки от група Д 71

E.15. Участие в научни и образователни проекти.

Кандидата е представил участие в три проекта – **40 точки**

Съотношението между изискуемите и постигнатите от кандидата точки по групи показатели се вижда от табл.1. Кандидатът покрива изискванията за минимален брой точки по групи показатели. Сборът от точки **надхвърля изискуемият минимум**.

Табл. 1 Съотношение между изискуемите и изпълнените от кандидата точки по групи показатели

Група от показатели	Съдържание	Изисквани точки	Изпълнение
A	Показател 1	50	50
B	Показатели 3	100	100
Г	Сума от показателите от 5 до 9	220	241,84
Д	Сума от показателите от 10 до 12	60	71
Е	Сума от показателите от 15 и 16	30	40
Общо		430	502,84

Източник: Справка на кандидата

Научни приноси на кандидата

В справката за научните приноси на кандидата са систематизирани три направления:

Демографско и регионално развитие; Географски особености на пазара на труда и Приложения на концепцията за екосистемни услуги.

В представените публикации тези направления в научното творчество на кандидата взаимно се преплитат и допълват – регионалното развитие в голяма степен се влияе от демографската ситуация в разглежданите територии, а те определят аспектите на пазара на труда. Ключово значение има монографичното изследване на кандидата. Там в голяма степен са развити и синтезирани основните приносни моменти. *Равначка, Ал. Демографска ситуация и пазар на труда в Благоевградска и Кюстендилска област. Национално издателство за образование и наука „Аз-буки“ към МОН, 2021, 216 с., ISBN 978-619-7065-80-0.*

Авторът акцентира върху два определящи фактора върху регионалното развитие - регионалните демографски и социално-икономически процеси. Те са в основата на формирането на пазара на труда. Основната цел която автора си поставя в монографичното изследване е на първо място да бъдат установени и анализирани особеностите в демографските процеси в Благоевградска и Кюстендилска област, а на второ – да бъде оценено влиянието им върху пазара на труда. Специално внимание е отделено на вътрешно областните различия на ниво община с цел да се изяснят съществуващите общи черти и разлики на локално равнище.

Въз основа на направения сравнителен демографски анализ авторът установява, че Благоевградска област е с по-големи възможности за формиране на трудов ресурс. Населението ѝ се отличава с по-благоприятна възрастова структура в сравнение с тази за Кюстендилска област. Двата района се характеризират с по-нисък образователен статус на населението в сравнение със средните показатели за образователно равнище на населението в страната. Големият дял на ниско образовано население в двете области влияе негативно върху качеството на работната сила и върху възможностите за социално-икономическо развитие. Сравнителния анализ между двата района установява, че населението в Благоевградска област е с по-ниско равнище на образованост.

Автора стига до извода че за ограничаване на негативните тенденции в демографската ситуация в двете области е необходимо регионалната демографска

политика да бъде насочена към увеличаване на раждаемостта, стимулиране на имиграцията, развитие на здравни грижи и социални услуги за възрастните хора и създаване на условия за успешно съчетаване на работата и грижа за семейството. В други изследвания (Г 9.1, Г 8.7, Г 8.12.) са определени параметрите на демографското и социално-икономическо развитие на селските райони в България, а също и на общини в планинските територии на България. *Предложена е класификация на общините в планинските територии на България.*

Анализирали икономически дейности автора очертава развитието на реална икономика - нискотехнологични производства с ниско заплащане, водещо до създаването на неустойчиви във времето работни места за лица със средно и по-ниско образователно равнище, и до нисък жизнен стандарт. Тази тенденция е сериозно предизвикателство пред постигането на интелигентен и устойчив икономически растеж в двете области.

Сравнителен анализ между двете области показва че в Кюстендилска област стойностите на показателите (обем на ПЧИ, произведена брутна добавена стойност, брой предприятия и други) са по-ниски, което оказва пряко влияние не само върху икономическия растеж на областта, но и върху състоянието на пазара на труда. Това заедно с ниският инвестиционен интерес, ниската конкурентоспособност и ограниченияте възможности за алтернативна заетост на населението се определя от автора като едни от най-важните проблеми в икономическото развитие на област Кюстендил и е част от приносите.

По сполучлив начин са анализирани протичащите трансформационни процеси в икономическата среда на двете области през последните три десетилетия, имащи пряко отражение върху демографските процеси и състоянието на пазара на труда. Те в голяма степен формират, както качествените характеристики на работната сила, равнището на заетост и безработица, така и секторната структура на търсенето и предлагането на труд и в двета района (NUTS 3). Секторната структура на областните икономики показва нарастване на ролята на услугите за създаването на регионалната БДС и за търсенето и осигуряването на заетост на населението. Изводите могат успешно да се използват при разработване на междинните оценки на ПИРО (2021- 2027г.) на общините в двете области.

С оглед очертаващите се дефицити на работната сила и негативните промени във възрастовата ѝ структура авторът предлага разработването и прилагането на мерки, насочени към лицата извън работната сила и в двета района. Те са важен потенциал за

ефективното функциониране на трудовия пазар и са част от резервите за повишаване предлагането на труд.

Автора прави извода, че са налице редица предизвикателства пред регионалните пазари на труда и в двете области. Преодоляването им е свързано с разработването на комплекс от политики и мерки, насочени към: развитие на икономически дейности, произвеждащи продукция с по-висока добавена стойност; към научноизследователски и иновативни дейности; привличане на инвестиции в областта на туризма и екологичното земеделие с цел разкриването на нови работни места в периферните и отдалечените от областните центрове общини; промяна в политиката на доходите; активно включване на икономически неактивните лица и засти на непълно работно време в трудовия пазар; повишаване на уменията на работната сила с цел интегрирането ѝ в пазара на труда. Част от изводите определено имат приносен характер и биха могли да се използват от публичната администрация на регионално и локално равнище при формиране на политики.

Заключение

От направената проверка на представените материали за конкурса нарушения в процедурата не са констатирани. Спазени са изискванията на чл. 29 (1), точки от 1 до 6, чл. 29б (1), (2) и (3) от ЗРАСРБ, чл. 60 (1) и (3), както и Приложение чл. 1а (1) от ППЗРАСРБ за Минималните национални към научната, преподавателската и/или художествено творческата или спортната дейност на кандидатите за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 4.4 „Науки за земята“.

Въз основа на запознаването с документите на кандидата по конкурса и оценка на представените от него публикации и документален доказателствен материал, могат да бъдат направени следните изводи:

гл. ас. д-р Александра Равначка:

- Притежава образователна и научна степен „доктор“.
- Заемала е академична длъжност „главен асистент“ в департамент по География на НИГГ на БАН от 20.10.2017 г. – продължава.
- Публикувала е оригинален монографичен труд, оригинални статии и доклади в специализирани научни издания в областта на регионалното развитие, географски особености на пазара на труда, приложение на концепцията за

екосистемни услуги, които не повтарят представените за придобиване на ОНС „доктор“.

- Отговаря на минималните национални изисквания (чл. 60 т.5 от ППЗРАСРБ. Общия брой точки на кандидатът надхвърля изискуемия минимум (табл.1).

- Няма доказано по законоустановения ред plagiatство в научните трудове – чл. 6, ал. 1 по ПУДСУ и чл. 4 (11) ЗРАС.

- Представена и приета за оценка е достатъчна по обем, научна продукция след придобиване на ОНС доктор, включваща 22 труда.

- Публикувала е 21 статии и доклади, две от които на английски език в реферирани и индексирани списания и отразени в световните бази данни.

- Кандидата представя **четири** цитирани публикации в база данни на SCOPUS от които първата има една цитираща публикация в база данни на SCOPUS и WeS, втората две, третата една и четвъртата една.

Резултатите от прегледа на документите по конкурса, справката за изпълнение на минималните изисквания и за оригиналните научни приноси ми дава основание да изразя изцяло положително отношение (ДА) по кандидатурата на гл. ас. д-р Александра Равначка за получаване на академичната длъжност „доцент“ в Област на Висшето образование - 4. Природни науки, математика и информатика, Професионално направление - 4.4. „Науки за земята“, Научна специалност „Икономическа и социална география“.

гр. Велико Търново
21.01. 2022 г.

РЕЦЕНЗЕНТ:
(проф. д-р Иван Марков)